

27.02.2020

Eduskunta
Hallintovaliokunta

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ HE 6/2020 VP. EDUSKUNNALLE VANKEUSAIKAISEN RIKOLLISUUDEN ESTÄMISEN JA LAITOSTURVALLISUUDEN YLLÄPITÄMISEN TEHOSTAMISTA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntaa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä. Sisäministeriön poliisiosaston puolesta esitän asiantuntijalausuntona kunnioittavasti seuraavaa:

Sisäministeriön poliisiosasto on ollut mukana hallituksen esitykseen liittyvän työryhmän työssä. Poliisiosasto on siten voinut esittää näkökohtiaan erityisesti Rikosseuraamuslaitoksen ja poliisin yhteistyön kehittämistä koskevan sääntelyn osalta.

Rikosten selvittäminen ei kuulu Rikosseuraamusviraston tehtäviin, joten rikosten selvittämisen rajaaminen pois on perusteltua. On kuitenkin tärkeä varmistaa, että vankiloihin liittyvä tai vankiloista johdettujen rikosten selvittäminen ei heikenny.

Lainvalvontaviranomaisten ja Rikosseuraamuslaitoksen tiivis yhteistyö on välttämättömyyden rikosten ennalta estämiseksi. Hallituksen esityksen 3. lakiehdotukseen sisältyvät henkilötietojen käsittelyyn liittyvät muutosehdotukset ovat omiaan tehostamaan Rikosseuraamuslaitoksen ja poliisin samoin kuin myös Rikosseuraamuslaitoksen ja Tullin sekä Rajavartiolaitoksen välistä yhteistyötä. Rikosseuraamuslaitos on lainvalvontaviranomaisten keskeinen yhteistyökumppani.

Sisäministeriön poliisiosasto kannattaa esitystä Rikosseuraamuslaitoksen virkamiesten osallistumisesta PTR-rikostiedusteluyksikön toimintaan. Sisäministeriön lausuntokierroksen yhteydessä mainitusta lakiehdotuksesta esittämät huomautukset on jatkovalmistelussa huomioitu.

Vankeuslain muuttamista koskevaan ehdotukseen sisältyy uusi 16 luvun 1 a §, joka koskee teknistä valvontaa vankilassa. Tutkintavankeuslain muuttamista koskevan ehdotuksen 11 luvun 1 §:ssä puolestaan viitataan mainittuun vankeuslain ehdotettuun säännökseen. Ehdotettu sääntely käsittää paitsi teknisen valvonnan edellytyksiä koskevat säännökset myös sitä koskevia rajoituksia. Teknistä valvontaa ei ehdotetun säännöksen mukaan saisi käyttää vankien asuinselleissä, WC-tiloissa, pukeutumistiloissa tai muissa vastaavissa paikoissa.

Teknisestä valvonnasta säätämistä vankilan tiloissa on pidettävä sinänsä perusteltuna. Vankien yksityisyyden suoja huomioon ottaen on myös perusteltua, että tekniseen valvontaan liittyy käyttörajoituksia. Käyttörajoituksia säädettäessä on myös huomioitava turvallisuuteen liittyviä näkökohtia sekä arvioitava, ovatko ehdotetut

käyttörajoitukset liian tulkinnanvaraisia. Kun käyttörajoituksen piiriin kuuluvat myös ”muut vastaavat tilat”, avoimeksi jää, onko tekninen valvonta mahdollista esimerkiksi yhteisissä peseytymistiloissa. Vankien henkilökohtaiseen ja laitosturvallisuuteen liittyvät syyt puoltaisivat teknisen valvonnan tietynasteista sallimista mainitun kaltaisissa tiloissa.

Yksityisyyden suojaan liittyvät vaatimukset voitaisiin huomioida siten, että tällaisissa tiloissa tapahtuvassa teknisessä valvonnassa vankien yksityisyys olisi erityisesti huomioitava.

Eduskuntakäsittelyssä on noussut esille mahdollinen lisäys henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain (1069/2015) 14 §:n 2 momentin 3 kohtaan:

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitos voi salassapitosäynnösten estämättä luovuttaa poliisille ja Maahanmuuttovirastolle rikoksesta epäiltyä, tuomittua, vankia, Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettua ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavaa koskevat seuraavat tiedot, jos tiedot ovat tarpeen maassa oleskelua, kansainvälistä suojelua, maasta poistamista, kansalaisuutta, maahantulokieltoon määrittämistä tai maahantulokiellon peruuttamista koskevan asian käsittelemiseksi:

3) valvonta- ja toimintarekisterissä olevat tiedot vangin ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetun sijoittamisesta Rikosseuraamuslaitoksessa, karkaamisesta ja avolaitoksesta luvatta poistumisesta, poistumislupa-, opintolupa- ja siviilityölupaehtojen rikkomisesta sekä Rikosseuraamuslaitoksen yksikön ulkopuoliseen laitokseen sijoittamiseen liittyvien ehtojen rikkomisesta.

Käsiteltävän hallituksen esityksen pääasiallisena sisältönä on muun muassa muuttaa Rikosseuraamuslaitoksen tiedon luovuttamista koskevia säännöksiä siten, että poliisi tai muu esitutkintaviranomainen voisi nykyistä paremmin saada Rikosseuraamuslaitokselta tehtäviensä hoitamiseksi tarpeelliset tiedot.

Ehdotetussa lisäyksessä tiedon luovuttamista koskevaa säännöstä on esitetty laajennettavan myös tietoon Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetun sijoittamisesta Rikosseuraamuslaitoksesta.

Sisäministeriön poliisiosasto kannattaa esitettyä lisäystä ja katsoo, että nyt esitetty säännös olisi oleellisen tärkeä tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen palautustoiminnan toteuttamiseksi. Rikosseuraamuslaitoksen oikeus luovuttaa tiedon ulkomaan kansalaisen sijoittamisesta, mahdollistaisi Maahanmuuttoviraston ja poliisin hoitamaan palautettavan kuulemisen, päätöksenteon ja paluujärjestelyjen suunnittelemisen jo sinä aikana, kun ulkomaalainen suorittaa vankeusrangaistusta. Siinä vaiheessa, kun palautettava vapautuu, ideaalitalanteessa hänen palauttamisensa voidaan suoraan vankilasta vapauduttuaan panna täytäntöön. Jos palauttamisprosessia ei voida viedä läpi,

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

koska ei tiedetä, missä palautettava on, palautettava on monissa tapauksissa otettava vankilasta vapauduttuaan säilöön, jotta prosessi saadaan vietyä loppuun. Tämä ei tietenkään ole toivottavaa kenenkään, palautettavan, viranomaisten eikä yhteiskunnan kannalta.

Lainsäädäntöneuvos Tiina Ferm